

A Review of Educational Measurement, Assessment and Evaluation Course Syllabi

Burak Aydın^{1**}, Murat Kaşlı²

¹Recep Tayyip Erdoğan University, Rize, Turkey;

²University of Miami, Miami, USA

Keywords

Assessment and evaluation course, Educational measurement, Higher-education curriculum, Syllabi review

Article History

Received
17 February 2019
Accepted
17 July 2019
Published
30 June 2019

Abstract

This study investigates a sample of syllabi for educational measurement, assessment and evaluation course offered in several high-rank universities. A total of 16 syllabi from 12 countries are accessed through universities' websites and via e-mail to course instructors. Employing a descriptive research framework, the content of available syllabi is summarized based on covered topics, required and recommended readings and student assessment strategies. A total of 35 topics were identified and listed. Findings showed that graduate level courses mainly used academic articles as reading materials whereas undergraduate level courses generally required a textbook. Assessment strategies included assignments and essays as much as midterms and final exams. Attendance and active involvement were also included in some assessment strategies. Even though based on a small sample, the findings of this review are expected to help instructors who are developing a new course, particularly a course focused on educational measurement, assessment and evaluation.

** Correspondence to Burak AYDIN, Ph.D. Recep Tayyip Erdogan University, Faculty of Education, Rize, Turkey.,
 Email: burak.aydin@erdogan.edu.tr

Bir İzlençe İnceleme Çalışması: Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Dersi

Burak AYDIN^{1**}, Murat KAŞLI²,

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize, Türkiye;

²University of Miami, Miami, USA

Anahtar Kelimeler

Eğitimde ölçme ve değerlendirme, İzlençe inceleme, Yükseköğretim ders içerikleri

Makale Tarihi

Alındı
17 Şubat 2019
Kabul Edildi
17 Temmuz 2019
Basıldı
30 Haziran 2019

Özet

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarına yönelik yürütülen eğitimde ölçme ve değerlendirme derslerinin içeriklerini ve yürütülme şeklini uluslararası boyutta incelemektir. Bu amaçla Times Higher Education 2016 Üniversite Sıralamasından yola çıkarak, üniversitelerin internet siteleri incelenmiş ve eğitim fakültelerinde görev yapan akademik ve idari personelleri ile elektronik posta yoluyla iletişime geçilmiştir. Çalışma nicel araştırma tasarımlarından betimleyici araştırma çerçevesinde tamamlanmıştır. Toplamda 12 farklı ülkeden 16 farklı ders izlencesine ulaşılabilmiş ve izlenceler konu başlıkları, akademik kaynakların kullanım şekli ve dersi alan öğrencilerin akademik başarılarının belirlenmesi açısından incelenmiştir. Toplamda 35 konu başlığı tespit edilmiş ve bu konu başlıkları tekrar sayısına göre tablolandırılmıştır. Dikkat çeken başlıklar arasında, değerlendirmenin etik boyutları, değerlendirmenin toplum üzerindeki etkisi, merkezî sınavlar, durum belirlemede bilgisayar teknolojileri, özel çocuklara yönelik durum belirleme ve hesap verilebilir ölçme konuları yer almıştır. Yüksek lisans derslerinde akademik kaynakların genellikle makalelerden oluştuğu, birçok lisans dersinde ise ders kitaplarının zorunlu olduğu tespit edilmiştir. Lisans düzeyinde akademik başarı belirlenirken ödevlerin sınavlar kadar kullanıldığı ve derse devam durumu ile derse aktif katılımın notlara yansıtılabildiği tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında edinilen bulgular eğitim fakültelerinde lisans veya yüksek lisans düzeyinde sunulacak bir dersin izlencesini hazırlamak isteyen akademisyenlere yardımcı olacak şekilde raporlanmıştır. Eğitimde ölçme ve değerlendirme dersi içeriği ve izlencesi hazırlayacak akademisyenler çeşitli kaynaklar tarafından saygın olduğu kabul edilen üniversitelerde bu dersin nasıl ele alındığı özetlemeye çalışan bu çalışmadan faydalanabilirler.

Giriş

Öğrenci başarısını etkileyen öğretmen özelliklerinden biri öğretmenlerin donanım düzeyidir. Bu noktada gerek öğretmen adaylarına eğitim fakültelerinde gerekse öğretmenlere hizmet süresince verilen eğitimler önem taşır. Darling-Hammond (2017) gelişmiş sistemlere sahip olduğunu düşündüğü ülkelerdeki (Avustralya, Kanada, Finlandiya ve Singapur) öğretmen eğitim süreçlerini Amerikan sistemi ile karşılaştırdığı çalışmasında gelişmiş sistemlerin öğretmen yetiştirme sürecinde yüksek lisans eğitime verdiği öneme dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın önemli bulgularından bir diğeri ise bu gelişmiş sistemlerin öğretmenlerin ölçme, durum belirleme ve değerlendirme (measurement, assessment, evaluation) becerilerini geliştirmeye verdikleri önemdir. Gardner (2006) ölçme ve değerlendirmenin eğitimin aslı bir parçası olduğunu ve temel işlevlerinin; öğrencilerin gelişimine rehberlik etmek, programların

** İletişim Dr. Burak AYDIN, [Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rize, Türkiye.](mailto:burak.aydin@erdogan.edu.tr)
✉Email: burak.aydin@erdogan.edu.tr

kalitesini takip etmek ve artırmak, öğrencileri ve ailelerini bilgilendirmek ve sorumlulukların yerine getirildiğine dair kanıt sunmak olduğunu söylemiştir.

Ölçme ve değerlendirme konusunda öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının yeterlikleri, ihtiyaçları ve mevcut durumu hakkında Türkiye’de tamamlanmış çalışmalar mevcuttur (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Nartgün, 2008; Metin ve Demiryürek, 2009; Berberoğlu, 2010; Yeşilyurt ve Yaraş, 2011; Çalışkan, Uymaz ve Tekin, 2013). Nartgün (2008) öğretmen adayları için ölçme ve değerlendirme genel yeterlik algısı ölçeği geliştirmiştir. Yeşilyurt (2012) bu ölçeği kullanarak, Selçuk Üniversitesi’nde eğitim-öğretimlerine devam eden 312 öğretmen adayıyla tamamladığı çalışmasında öğretmen adaylarının temel kavramlar konusunda algılarının yeterli, istatistiksel çözümleme ve raporlaştırma konusunda ise orta düzeyde yeterli olduğu sonucuna varmıştır. Akdağ ve Ekmekçi (2012) öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda uzman kişiler tarafından verilecek uygulamalı etkinliklere katılmak istediğini tespit etmiştir. Arslan, İlker ve Demirhan (2013) ve Mutluer (2015) öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme alanında kendilerini yetersiz hissettiklerini ve Özdemir (2013) ise öğretmenlerin kendini geliştirmek istediği alanlardan birinin ölçme ve değerlendirme alanı olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak, son 10 yıl içerisinde yürütülmüş birçok çalışma öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme alanında kendilerini yeterli görmedikleri ve bu konuda gelişmeye gereksinim duyduklarını göstermektedir. Fakat alanyazında eğitimde ölçme ve değerlendirme dersinin uygulamadaki içeriğinin ne olduğu konusunda ulusal ya da uluslararası düzeyde bir araştırmaya ulaşılamamıştır.

Üniversitelerde verilen derslere ait içeriklerin sıklıkla güncellenmesi ve dünyada yaşanan gelişmeleri göz ardı etmemesi daha donanımlı bireylerin yetiştirilmesi bağlamında oldukça önemlidir. Bu doğrultuda, ders içeriklerini ve işlenişlerini özetleyen araştırmalar ders içeriklerinin güncellenmesinde yararlı olacak çalışmalardır. Ulusal düzeyde ölçme ve değerlendirme derslerinin içeriklerinin ve işlenişlerinin henüz incelenmemiş olmasının temel nedeni Türkiye’de eğitim fakülteleri lisans programlarında okutulacak derslerin içeriklerinin Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenmesidir. Örneğin ölçme ve değerlendirme dersinin içeriğinde ölçme ve değerlendirmenin önemi, temel kavramlar, ölçme araçlarının psikometrik özellikleri, başarı testleri, test sonuçlarının yorumlanması ve geri bildirim verme, test ve madde analizi ve not verme olmak üzere yedi konu yer almaktadır. Aktan ve Çepni (2010) mevcut müfredatta yer alan konuların öğretmenler ve uzmanlar tarafından ne derece gerekli bulunduğunu araştırdıkları çalışmalarında ders içeriğinin öğretmenlerin gereksinimleri doğrultusunda yeniden düzenlenmesini tavsiye etmiştir.

Ölçme ve değerlendirme derslerinin içeriğini incelemenin bir yolu ders izlencelerinin gözden geçirilmesidir. Johnson (2006) başarılı bir izlençe içerisinde sırasıyla yer alması gereken başlıkları şu şekilde belirlemiştir; (a) dersin adı, yeri, zamanı ve daha önce başarı ile tamamlanmış olması gereken derslerin listesi, (b) dersin yürütücüsü hakkında bilgiler, (c) dersin genel amacı ve hedef kazanımları, (d) ders için gerekli materyallerin, akademik kaynakların listesi, (e) dersin işleniş takvimi, (f) ödev, proje ve sınavlar gibi durum belirleme yaklaşımları, not verme kriterleri, özel gereksinimli öğrencilere yönelik düzenlemeler, mazeret durumları ve (g) yönetmelik ve düzenlemeler gibi ilave bilgiler. Hazel, Laviolette ve Lineman (2010) izlencelerin öğrenci ve dersin sorumlusu arasında yazılı bir antlaşma görevi üstlendiğini ve öğrencilerin izlenceler sayesinde daha verimli ders çalışabileceğini belirtmektedir.

Bu çalışmanın amacı, farklı ülkelerde ölçme ve değerlendirme dersleri kapsamında kullanılan izlenceleri inceleyerek genel başlıklar altında karşılaştırmaktır. Bu çalışma kapsamında elde edilecek bulguların, ölçme ve değerlendirme dersinin içeriğini uluslararası eğilimleri dikkate alarak tasarlamak, güçlendirmek veya güncellemek isteyen eğitimcilerle yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu genel amaç doğrultusunda, bu çalışmada üç araştırma sorusuna yanıt aranmıştır.

1. Uluslararası düzeyde saygın kabul edilen üniversitelerde eğitimde ölçme, durum belirleme ve değerlendirme dersinin içerikleri nasıldır?
2. Bu derslerde akademik kaynak önerisi nasıl şekillenmektedir?
3. Bu derslere katılan öğrencilerin akademik başarılarını belirleme yaklaşımları nelerdir?

Yöntem

İzlenice inceleme (syllabi review), araştırmacıların sonuçları raporlama tercihinine bağlı olarak nicel araştırma tasarımlarından betimleyici araştırma (descriptive research) veya nitel araştırma tasarımlarından içerik analizi (content analysis) kullanılarak gerçekleştirilebilir. Bu çalışmada izlencelerin incelenmesi, Stapleton ve Leite (2005) tarafından da kullanılan, betimleyici araştırma çerçevesi bağlamında tamamlanmıştır (Gall, Gall ve Borg, 2003).

Alanyazında izlenice inceleme çalışmalarına örnekler mevcuttur. Stapleton ve Leite (2005), Amerika’da, yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğrencilere sunulan yapısal eşitlik modellemesi derslerinin izlencelerini incelemek üzere, akademik paylaşım platformlarından ve akademik yayınlardan tespit edebildikleri 189 öğretim üyesine elektronik posta göndermişler ve 55 izleniceye ulaşmışlardır. Yazarlar bu izlenceleri ders isimleri, içerik, kullanılan yazılım, akademik kaynak kullanımı ve durum belirleme stratejileri olmak üzere beş başlıkta betimsel olarak raporlamışlardır. Stapleton ve Leite (2005) dışında izlenice incelemesi gerçekleştirmiş başka çalışmalar da mevcuttur. Cashwell ve Young (2004), Amerikan üniversitelerindeki danışmanlık (counseling) bölümlerinde tinsellik (spirituality) ile ilgili derslerin içeriğini araştırmak üzere 27 öğretim üyesiyle iletişime geçerek 14 izleniceye ulaşmış, derslerin kazanım dağılımlarını, ders konularını, etkinliklerini ve ödev çeşitlerini incelemişlerdir. English ve Vargo (2006) Amerika’daki eğitim odolojisi (educational audiology) derslerinin kazanımlarını tespit etmek üzere 25 akademisyenle görüşerek 16 izleniceye ulaşmışlardır. Paul (2006), Amerikan üniversiteleri siyaset bilimleri bölümünde okutulan ekonomi derslerinin içeriğini 36 izlenice üzerinden içerik analizi ile özetlemiştir. Bir diğer izlenice içeriği analizi Kousha ve Abdoli (2008) tarafından tamamlanmıştır. Yazarlar 12 farklı ülkeden 30 farklı kütüphanecilik bölümünde verilen dersleri incelemiş ve kütüphanecilik alanında verilen iş ilanları ile derslerin içeriklerini karşılaştırmışlardır. Pieterse vd. (2008) Amerika’da 169 akademisyene ulaşmış 54 izlenice üzerinden üniversitelerde okutulan çok kültürlülük derslerini incelemiştir. Oliver ve Reschly (2010) yine Amerika’da, 26 farklı özel eğitim programında yer alan ve sınıf yönetimi ile ilgili 135 farklı izlencenin içeriğini, belirlenmiş bir ölçütü kıyaslayarak puanlamışlardır. Yazarlar içeriklerin çok farklılık gösterdiğini ve bu durumun özel eğitim öğretmenlerinin, sınıf yönetimi becerileri açısından, yetiştirilmesinde sınırlılıklara neden olduğunu belirtmişlerdir. Amerikan eğitim sisteminde yer alan derslerin izlencelerine yönelik diğer araştırmalar: 100 izlenice üzerinden bilgi okuryazarlığı (information literacy) bölümü derslerinin içeriği, ödevleri, durum belirleme yöntemleri ve tavsiye edilen okumaları (Elrod, Wallace ve Sirigos, 2012); 125 izlenice üzerinden proje yazma derslerinin içeriği (Walsh vd., 2013); 112 izlenice üzerinden sosyal hizmetler yüksek lisans (master of social work) programlarının içeriği (Sweifach, 2014); 320 izlenice üzerinden psikoloji doktora programlarında yer alan istatistik derslerinin içeriği (Ord vd., 2016) ve son olarak 32 izlenice üzerinden odoloji programlarındaki danışmanlık derslerinin içeriği (Whicker vd., 2017) olarak sıralanabilir. Genel olarak bakıldığında, izlenice inceleme çalışmalarında tek bir ders yerine bir bölüm içerisinde yer alan derslerin tamamı araştırıldığında incelenen izlenice sayısının arttığı görülmüştür.

Araştırma Kapsamına Alınan İzlenceler

Bu izlenice inceleme çalışmasının kapsamını Times Higher Education (THE) tarafından belirlenen Dünya Üniversiteleri Sıralaması 2016 listesinde yer alan ilk 1000 üniversite

oluşturmuştur. Bu çalışma kapsamında THE tarafından sağlanan sıralamanın kullanılmasının temel nedeni, THE'nin üniversite sıralamalarını oluştururken kullandığı metodolojinin açık bir şekilde paylaşılmış olmasıdır. Bu sıralama metodolojisi bağlamında, üniversitelerin öğrenme ortamları, araştırma yetkinliği, üniversite bazlı yayınların aldığı atıf sayısı, uluslararası öğrenci oranı ve endüstriden edindiği gelir oranı değerlendirilmektedir. Elde edilecek örnekleme ülke çeşitliliğinin sınırlanmaması amacı ile tabakalı örneklem yöntemi kullanılmış, her ülkeden, sıralamada en üstte yer alanlardan başlayarak, en fazla üç üniversite seçilmiştir. Çalışmanın nihai hedefi izlenceleri uluslararası düzeyde incelemek olduğundan THE sıralamasına yer alan Türkiye adresli üniversiteler araştırma kapsamına alınmamıştır. Eğitimde ölçme ve değerlendirme dersi birçok üniversitede farklı isimler altında verilmektedir. Belirlenen üniversitelerdeki dersler seçilirken öncelikle isminde daha sonra da içeriğinde ölçme, değerlendirme ve durum belirleme kavramlarının bulunmasına dikkat edilmiştir. Seçilen üniversitelerin eğitim fakültesi olmadığı, derslerin adları İngilizce olarak verilmediği ve belirli konuların (ölçme, değerlendirme, durum belirleme) dersin içeriğinde bulunmadığı durumlarda ilk 1000 sıralamanın dışına çıkmadan yeni bir seçim yapılmıştır. Böylelikle araştırma kapsamına alınan izlencelerin doğrudan ölçme ve değerlendirme dersi ile ilgili olması sağlanmıştır. Sonrasında eğitim fakültelerinin internet siteleri üzerinden izlencelere veya dersin yürütücüsüne ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu süreçte yaklaşık 250 farklı kişiye elektronik posta gönderilmiştir. Elektronik posta içerisinde akademik araştırma amaçlı eğitimde ve/veya psikolojide ölçme ve durum belirleme (measurement and assessment in education and/or psychology) konusunu içeren derslerin izlencelerine ulaşılmak istendiği belirtilmiştir. Toplamda sadece 16 izlenceye ulaşılmıştır. Bu 16 izlencenin ait olduğu derslerin isimleri, sunulduğu üniversiteler ve ülkeler Tablo 1'de yer almaktadır. Ulaşılan 16 izlenceden 4 tanesi yüksek lisans düzeyinde derslere aittir. Ders başlıklarının 12'sinde durum belirleme, 5'inde ölçme, 3'ünde değerlendirme kelimesi tek başına veya bir diğeriyle birlikte yer almıştır.

Bulgular

Bulgular araştırma sorularının sıralanışına göre sunulmuştur. İçerik, kullanılan kaynaklar ve durum belirleme yaklaşımlarına göre izlenceler değerlendirilmiş, bunlara ek olarak araştırma sorularının dışında kalan bulgular özetlenmiştir.

İçerik

İncelenen 16 izlencenin 9 tanesinde hangi konunun hangi hafta işleneceğine yer verilmiştir. Geri kalan 7 izlencede dersin içeriği konu başlıkları olarak verilmiştir. Tablo 2'de 16 izlencede yer alan konu başlıklarının dağılımı sunulmuştur. Toplam 16 izlencenin 14'ünde (%88) *durum belirlemenin tanımı ve amaçları* konu başlığı olarak yer almıştır. Yine 14 izlencede *geçerlik/güvenirlilik* konu başlığı olarak yer almıştır, geçerlik konusuyla ilgili olan *yanlılık* tek başına konu olarak 1 izlencede yer almıştır. *Performansa dayalı durum belirleme* 8, benzer konu olarak *portfolyolar* ise 3 kez tekrar etmiştir. Nispeten daha fazla tekrar eden konu başlıklarından biri *değerlendirmenin etik boyutları* konusudur ve 16 izlencenin 7'sinde yer almıştır, ilişkili olduğu düşünülebilecek *durum belirleme yönetmelikleri* 3, *durum belirlemenin toplum üzerindeki etkisi* 2, *durum belirlemenin sınıftaki rolü* 2 kez konu başlığı olarak tekrar etmiştir. *Ölçme araçları* konu başlığı 7 izlencede yer almıştır, benzer konu olarak *test geliştirme/standardize testler* 7, *çoktan seçmeli testler* 6, *açık uçlu sorular* 6, *merkezî sınavlar* 2, *öğretmen yapımı sınavlar* 2, *matematik sınavları* 2, *okuduğunu anlama sınavları* 2 ve *yazılı ifade sınavları* 2 kez konu başlığı olarak yer almıştır. Konu başlıkları içerisinde beşer kez tekrar edenler, *rubrikler*, *değerlendirme teorileri*, *kişilik testleri (ilgi, tutum, yaratıcılık vb.)* olmuştur. *Biçimlendirmeye yönelik (formative)* ve *değer biçmeye yönelik (summative)* durum belirleme

konu başlığı olarak dörder kez yer almıştır. Nispeten daha az tekrar eden konu başlıkları ise *durum belirlemede bilgisayar teknolojileri 4, temel istatistik ve grafik çizme 4, davranışların ölçülmesi-taksonomiler-kazanımlar 4, yapıcı geri dönüt 3, bağıl ve mutlak değerlendirme 3, özel çocuklara yönelik durum belirleme 3, mülakatlar 2, müfredatı dayalı durum belirleme 2* kez tekrar etmiştir. Sadece birer kere tekrar eden konular ise *klasik ve modern test teorisi, şeffaf ve hesapverilebilir ölçme, erken çocuklukta durum belirleme ve ölçek türleri* olmuştur.

Tablo 1. İzlenesi incelenen 16 dersin adı ve seviyesi

Ülke	Üniversite	Ders adı	Düzy
ABD	Florida	Eğitimde ölçme ve durum belirleme (<i>Measurement & assessment in education</i>)	L
ABD	John Hopkins	Eğitimde ölçme ve müfredat odaklı durum belirleme (<i>Educational measurement & curricular assessment</i>)	YL
Avustralya	Queensland	Ödevler ve testler: Bireye yönelik durum belirleme (<i>Tasks & tests: Individual assessment</i>)	YL
Finlandiya	Helsinki	Öğretimde planlama, uygulama ve durum belirleme (<i>Planning, implementation & assessment of teaching</i>)	L
G. Afrika	Kwazulu	Eğitimde durum belirleme (<i>Assessment in education</i>)	L
Hindistan	Jadavpur	Eğitimde ölçme ve durum belirleme (<i>Educational measurement & assessment</i>)	L
İsveç	Stockholm	Müfredat teorisi, not verme ve durum belirleme (<i>Curriculum theory, grades & assessment</i>)	L
Kanada	Alberta Üniv.	Eğitimde durum belirleme (<i>Educational assessment</i>)	L
Kanada	Brn.Columbia	Sınıfta öğrenme ve durum belirleme (<i>Assessment & learning in the classroom</i>)	L
Lübnan	Beyrut	Öğretmenler için sınıflarda ölçme ve durum belirleme (<i>Measurement & evaluation for classroom teachers</i>)	L
Singapur	Nanyang	Öğrenmeyi ve performansı belirleme (<i>Assessing learning & performance</i>)	L
Şili	PCU	Eğitimde değerlendirme (<i>Educational evaluation</i>)	L
Tayvan	U. Tayvan	Bilişsel ve eğitimsel ölçme (<i>Mental & educational measurement</i>)	L
Y. Zelanda	Auckland	Eğitimde durum belirleme ve değerlendirme (<i>Assessment & evaluation in education</i>)	L
Y. Zelanda	Victoria	Eğitimde ve psikolojide durum belirleme (<i>Psychological assessments in education</i>)	YL
Y. Zelanda	Waikato	Müfredat ve durum belirleme: Sorunlar ve stratejiler (<i>Curriculum & assessment: issues and strategies</i>)	YL

Not: YL=Yüksek Lisans, L= Lisans

Kaynak Kitaplar ve Diğer Materyaller

İzlencelerin içerisinde öğrencilerin okuması tavsiye edilen veya zorunlu tutulan kaynaklar belirtilmiştir. İncelenen 16 izlenceden yüksek lisans derslerine ait olan 4'ünde zorunlu veya tavsiye kaynaklar belirtilmiştir; derslerden ikisinde sadece makaleler zorunlu tutulmuştur, birinde zorunlu kaynak belirtilmemiş, fakat okuma tavsiyesi olarak çeşitli dergilerin isimleri

verilmiştir. Son olarak, izlencelerin birinde bir ders kitabı zorunlu tutulmuş, buna ek olarak başka kitaplar ve makaleler tavsiye edilmiştir.

Tablo 2. İncelenen 16 izlencede yer alan konu başlıklarının dağılımı

Konu	Frekans	Yüzde
Durum belirleme tanımı ve amaçları	14	%88
Geçerlik/ Güvenirlik	14	%88
Yanlılık	1	%6
Performansa dayalı durum belirleme	8	%50
Portfolyolar	3	%19
Değerlendirmenin etik boyutları	7	%44
Durum belirleme yönetmelikleri	3	%19
Durum belirlemenin toplum üzerindeki etkisi	2	%13
Durum belirlemenin sınıftaki rolü	2	%13
Ölçme araçları	7	%44
Test geliştirme/standardize testler	7	%44
Çoktan seçmeli testler	6	%38
Açık uçlu sorular	6	%38
Merkezî sınavlar	2	%13
Öğretmen yapımı sınavlar	2	%13
Matematik sınavları	2	%13
Okuduğunu anlama sınavları	2	%13
Yazılı ifade sınavları	2	%13
Rubrikler	5	%31
Değerlendirme teorileri	5	%31
Kişilik testleri (ilgi, tutum, yaratıcılık vb.)	5	%31
Biçimlendirmeye yönelik (formative) durum belirleme	4	%25
Değer biçmeye yönelik (summative) durum belirleme	4	%25
Durum belirlemede bilgisayar teknolojileri	4	%25
Temel istatistik ve grafik çizme	4	%25
Davranışların ölçülmesi-taksonomiler-kazanımlar	4	%25
Yapıcı geri dönüt	3	%19
Bağıl ve mutlak değerlendirme	3	%19
Özel çocuklara yönelik durum belirleme	3	%19
Mülakatlar	2	%13
Müfredata dayalı durum belirleme	2	%13
Klasik ve modern test teorisi	1	%6
Şeffaf ve hesap verilebilir ölçme	1	%6
Erken çocuklukta durum belirleme	1	%6
Ölçek türleri	1	%6

Toplam 16 izlenceden 12'si lisans derslerine aittir ve bu izlencelerin 5'inde zorunlu veya tavsiye edilen kaynak yer almamıştır, geri kalan 7 izlencede ise zorunlu ders kitabı belirtilmiştir. Bir ders kitabının zorunlu tutulduğu 7 izlencenin 2'sinde zorunlu tutulan diğer kaynaklar da (örneğin makaleler, videolar) belirtilmiştir. Bir ders kitabının zorunlu tutulduğu izlencelerin 4'ünde ise tavsiye edilen kaynaklar arasında kitaplar, makaleler ve internet siteleri yer almıştır. İngilizce olmak şartıyla, incelenen izlencelerde yer alan kaynaklardan bir kısmı Tablo 3'te verilmiştir.

İncelenen 16 izlencede okunması istenilen makalelerin yayınlandığı dergilere örnekler şu şekilde listelenebilir: Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, Assessment Matters, Curriculum Matters, Educational Leadership, Educational Measurement: Issues & Practice, Journal of School Psychology, New Zealand Annual Review of Education, New Zealand Journal of Educational Studies (NZJES), New Zealand Journal of Teachers Work, Set: Research Information for Teachers, Teachers and Curriculum.

Akademik Başarıyı Belirleme Yaklaşımları

İncelenen 4 yüksek lisans dersi izlencede durum belirleme yaklaşımlarına açıkça yer vermiştir. İncelenen yaklaşımların her birinde en az bir rapor (essay) yazımı yer almıştır, bu raporların konu başlıkları *okullarda durum belirleme uygulamaları, bilişsel durum belirlemenin eleştirisi, özel öğrencilere yönelik durum belirleme, müfredata dayalı durum belirleme, öğretmen yapımı bir testin incelenmesi* olarak verilmiştir. İzlencelerin 2'sinde öğrencilerin makale incelemesi de istenmiştir. Öğrencilerin ortak girdikleri sınav sadece bir izlencede yer almıştır. Bununla birlikte, bir izlencede, öğrencilerin derse katılımları ve dersin internet sitesindeki tartışma panolarına katılımları öğrencilerin notlarına yansıtılmıştır. İzlencelerin 2'si durum belirlemenin detaylarına da yer vermiş ve rubrikleri öğrencilerle paylaşmıştır. Yine izlencelerin 2'sinde öğrencilerin durum belirleme yükümlülüklerini geç yerine getirmesi durumunda bunun puanlamaya yansıtacağı belirtilmiştir. Örneğin, izlencelerden birinde “Geç kalınan her gün verilecek notun %5 düşmesine yol açar.” ifadesi yer almıştır.

İncelenen 12 lisans dersi izlencesinin 8'i durum belirleme yaklaşımlarını açıklamıştır. Bu 8 dersten 4'ünde ortak bir sınava yer verilmemiş, notlar ödev ve sunumlar üzerinden belirlenmiştir, bu ödevler arasında *16 yaş grubu için bir dilbilgisi sınavının uygulanması ve gözlemlerin kaydedilmesi, öğrencilerin akademik başarılarını yansıtan bir veri setinin incelenmesi ve örnek bir sınav oluşturulması* yer almıştır. Ortak sınav içeren 4 dersin durum belirleme yaklaşımları içinde de ödevler yer almıştır. Ortak sınav içeren derslerden 3 tanesinde durum belirleme, 2 dönem içi ve bir dönem sonu sınavına ek olarak ödev ve sunumlardan oluşmuştur. Bununla birlikte ortak sınavı sadece dönem sonunda uygulayan ve dönem içinde ödev ve raporlar ile durum belirlemeyi tamamlayan bir izlençe de incelenenler arasındadır.

Derse devam durumu 1 ders için doğrudan, 2 ders için dolaylı olarak öğrencilerin notuna yansımıştır, dolaylı yansımalar öğrencilerin derse aktif katılımı ve önemli sorulara doğru yanıtlar vermeleri durumunda olmuştur. İzlencelerin 2 tanesinde ise derse devam etmenin kesinlikle tavsiye edildiği ve devamsızlıkların rapor edileceği belirtilmiştir.

Araştırma Sorularının Dışında Ortaya Çıkan Bulgular

Yapılan incelemeler esnasında araştırma sorularının dışında kalan bulgular da mevcuttur. Örneğin, dikkat edilmesi gereken kurallar yüksek lisans derslerinin her birinde, lisans derslerinin ise 3'ünde belirtilmiştir. Kuralların belirtildiği lisans dersi izlencelerinde yer alan ortak kural cep telefonlarının kapalı tutulması gerektiğidir, ortak olmayan kurallardan bazıları şunlardır: “İntihal ve kopya çekmek disiplin suçudur.”, “Derslerin video kaydı izinsiz yapılmamalıdır.”, “Cinsiyet eşitliğine dikkat edilmelidir.”, “İnanç özgürlüğüne saygı duyulmalıdır ve etnik ayrımcılık yapılmamalıdır.” Lisans izlencelerinin sadece birinde özel gereksinimi olan öğrenciler için yapılan düzenlemelerden bahsedilmiştir. Yüksek lisans dersi izlencelerinde ise kurallar çok daha detaylı olarak açıklanmıştır, örneğin intihal ve akademik dürüstlük şüphesinde karşılaşılabilecek durumlar belirtilmiştir. Yüksek lisans izlencelerinde hassas konuların daha ayrıntılı vurgulandığı görülmüştür, bu konuların içerisinde eşitlik, inanç özgürlüğü ve cinsel eğilim özgürlüğü yer almıştır. İncelenen yüksek lisans dersi izlencelerinin

her biri, lisans dersi izlencelerinin ise 8'i dersin hedeflerini belirtmiştir. Lisans dersi izlencelerinin biri diğer izlencelerde karşılaşılmamış bir bölüm içermiştir, bu bölümde dersin içeriğinin her sene yeniden düzenlendiği ve bu düzenleme sürecinde öğrencilerin geri dönütlerine çok önem verildiği belirtilmiştir.

Tablo 3. İncelenen 16 izlencede yer alan İngilizce kaynak kitap örnekleri

Düzyer	Tercih	Kaynak
L	T	Allal, L., & Lopez, L. M. (2005). Formative assessment of learning: A review of publications in French. <i>Formative assessment: Improving learning in secondary classrooms</i> , 241-264.
YL	T	American Educational Research Association, American Psychological Association, & National Council on Measurement in Education. (1999). <i>Standards for educational and psychological testing</i> . American Educational Research Association.
L	T	Angelo, T.A., & Cross, K.P. (1993). <i>Classroom assessment techniques</i> . San Francisco: Jossey-Bass.
L	T	Banks, S. R. (2012). <i>Classroom Assessment: Issues and Practices</i> . Long Grove, IL: Waveland Press.
L	T	Borich, G. & Tombari, M. (2004). <i>Educational assessment for the elementary and middle school classroom</i> . New Jersey: Pearson
L	T	Brown, G., & Harris, L. R. (2013). Student self-assessment. <i>SAGE handbook of research on classroom assessment</i> .
L	ZT	Brown, G. T. L., Irving, S. E., & Keegan, P. J. (2014). <i>An introduction to educational assessment, measurement, and evaluation: Improving the quality of teacher-based assessment (3rd ed)</i> . Auckland, NZ: Dunmore Publishing.
L	T	Chapman, C., & King, R. (2012). <i>Differentiated Assessment Strategies: One tool doesn't fit all</i> . Thousand Oaks, CA: Corwin Press
L	T	Davies, A. (2011). <i>Making classroom assessment work</i> . Solution Tree & Connections Publishing.
L	T	Earl, L. M. (2013). <i>Assessment as learning: Using classroom assessment to maximize student learning</i> . Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
YL	Z	Hosp, M. K., Hosp, J. L., & Howell, K. W. (2007). <i>The ABCs of CBM: A practical guide to curriculum-based measurement</i> . New York: Guilford.
L	Z	McMillan, J. M., Hellsten, L., & Klinger, D. (2011). <i>Classroom assessment: Principles and practice for effective standards-based instruction</i> . Toronto, ON: Pearson Canada.
L	ZT	Miller, M. D., Linn, R. L., & Gronlund, N.E. (2013). <i>Measurement and assessment in teaching</i> . Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
L	T	Popham, W. J. (2014). <i>Classroom Assessment: What Teachers Need to Know</i> . Boston, MA: Pearson.
L	T	Reynolds, C., Livingston, R. & Wilson, V. (2009). <i>Measurement and assessment in education</i> . Pearson.
L	ZT	Russell, M. K., & Airasian, P. W. (2012). <i>Classroom assessment: Concepts and applications</i> . New York, NY: McGraw-Hill.
YL	Z	Salvia, J., & Ysseldyke, J.E. & Bolt, S. (2013). <i>Assessment in Special and Inclusive Education</i> . Belmont: Wadsworth, Cengage Learning.
YL	T	Sattler, J.M. (2014). <i>Foundations of Behavioral, Social, and Clinical Assessment of Children</i> . San Diego: Jerome M Satler, Publishers Inc.

L	T	Stiggins, R. J. (2005). <i>Student-Involved Assessment for Learning</i> . Upper Saddle River, NJ: Pearson/Merrill Prentice Hall.
L	T	Walvoord, B.E., & Anderson, V.J. (1998). <i>Effective grading</i> . San Francisco: Jossey Bass.

Not: YL=Yüksek Lisans, L= Lisans, T= Tavsiye, Z=Zorunlu, ZT= Bir izlemede zorunlu, diğesinde tavsiye.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma ile eğitimde ölçme ve değerlendirme dersinin müfredatı uluslararası boyutta incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla 12 farklı ülkeden 16 ders izlencesi konu başlıkları, kaynakların kullanım şekli ve dersi alan öğrencilerin akademik başarısının belirlenmesi açısından, betimleyici araştırma çerçevesinde incelenmiştir. Tespit edilen başlıklar içerisinde değerlendirmenin etik boyutları, değerlendirmenin toplum üzerindeki etkisi ve merkezî sınavlar konularının birçok izlemede yer alması dikkat çekmiştir. Dikkat çeken diğer konu başlıkları arasında durum belirlemede bilgisayar teknolojileri, özel çocuklara yönelik durum belirleme ve hesap verilebilir ölçme yer almaktadır.

Erişilebilen izlemede yer alan kaynaklar belirlenmiş, bu kaynakların derslerde nasıl kullanıldığı özetlenmiştir. Yüksek lisans derslerinde kullanılan kaynakların genellikle makalelerden oluştuğu, lisans derslerinin ise yaklaşık yarısında bir ders kitabının zorunlu tutulduğu görülmüştür. Tespit edilen izlemede dersi alan öğrencilerin akademik başarılarını belirlemede en az ortak sınavlar kadar ödev ve raporların da kullanıldığı görülmüştür. Öğrencilerin derse devam durumlarının ve derse aktif katılımlarının notlara yansıtılabildiği görülmüştür.

Ders izlemede öğrencilerin daha verimli çalışmasını sağlayabileceği ve aynı zamanda öğrenci ve dersin sorumlusu arasında yazılı bir anlaşma niteliği taşıdığı (Hazel, Laviolette ve Lineman, 2010) göz önünde bulundurulduğunda, yaygın olarak kullanılması önemlidir. Bu çalışmadaki izleme karşılaştırmalarına göre eğitim seviyesini tanımanın izleme tasarlama konusunda önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Örneğin yüksek lisans seviyesindeki izlemede akademik kaynakların kullanımına ve makalelerin okunmasına ders materyali açısından daha çok başvurulduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra ders kitabı yerine ilgili makalelerin de konu bütünlüğünün sağlanmasında kullanılabileceği bu izlemede anlaşılmaktadır. Akademik yayınların eğitime nitelikli katkı sağlayabilmesi için ders yürütücülerinin izlemede güncellemesi gerektiği aşikârdır.

Akademik başarının değerlendirilmesindeki çeşitlilik bu 16 izlemeden de rahatlıkla anlaşılmaktadır. Bazı izlemede ortak sınavlara yer verirken bazı izlemede sadece ödev ve sunumlardan akademik başarıyı değerlendirmiştir. Öğrenci grubunu akademik çalışmaya yönelten bir izlemede bu durum değerlendirme yaklaşımlarıyla desteklenmiştir. Materyal olarak makale okunmasını öne alan izlemede değerlendirmelerinde sunum ve ödevleri tercih etmişlerdir. Bunların dışında, yürütücüler tarafından derse aktif katılım ve söz alma, derse geç katılım gibi faktörler değerlendirme aşamalarına eklenmiştir.

Bunların dışında izlemede öğrenci grubunun olası çeşitliliğine önem verildiği görülmektedir. Örneğin, eşitlik, inanç özgürlüğü ve cinsel eğilim özgürlüğü gibi konular ayrıntılı bir şekilde vurgulanmıştır. Dersin ve islenişin bütünlüğünü bozmamak adına dersin kuralları gerek akademik gerekse ahlaki yönden izlemede açıkça belirtilmiştir.

Genel anlamda bu araştırma bulgularının Türkiye’de ders izlencesi hazırlayacaklara yardımcı olabileceği düşünülmüştür. Aynı zamanda eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında çalışanlara ders içeriği hazırlarken fikir vermesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bütün akademik çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmanın da sınırlılıkları mevcuttur. Uzun bir süre ve emek harcanmış olmasına rağmen sadece 16 izleneye ulaşılabilmektedir ve dolayısıyla çalışmanın genellenebilirliği sınırlıdır. Bir diğer sınırlılık ise elde edilen izlencelerin içerikleri öğretim aşamasındaki detayları içermemesidir. Dolayısıyla bu genel görünümün içerisinde dersin sorumlusunun da etkisiyle önem verilen konu veya kaynaklar değişebilir.

Kaynakça

- Akdağ, G., & Ekmekçi, S. (2012). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin ölçme değerlendirmeye ilişkin yeterlilik algıları ve görüşleri (Adıyaman İli örneği). *Route Educational and Social Science Journal*, 2(3), 253-273
- Arslan, Y. T., İlker, G. T., & Demirhan, G. T. (2013). Geliştirilen bir ölçme ve değerlendirme gelişim programının beden eğitimi öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye ilişkin algılarına etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(2), 1107.
- Berberoğlu, G. (2010) Ölçme ve değerlendirmenin uygulamaya yansıyan boyutu. *Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama*, 10, 10-14.
- Cashwell, C. S., & Young, J. S. (2004). Spirituality in counselor training: A content analysis of syllabi from introductory spirituality courses. *Counseling and Values*, 48(2), 96-109.
- Çalışkan, H., Uymaz, M., & Tekin, D. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin yeterliklerinin değerlendirilmesi. *Journal Of Social Sciences / Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(14), 239-261.
- Çobanoğlu Aktan, D., & Çepni, Z. (2010). Ölçme ve değerlendirme dersi kapsamı ve gereklilikleri hakkındaki uzman ve öğretmen görüşleri: pilot çalışma, *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 1(2), 85 – 92.
- Darling-Hammond, L. (2017). Teacher education around the world: What can we learn from international practice? *European Journal of Teacher Education*, 40(3), 291-309.
- Elrod, R. E., Wallace, E. D., & Sirigos, C. B. (2012). Teaching information literacy: A review of 100 syllabi. *The Southeastern Librarian*, 60(3), 4.
- English, K., & Vargo, J. (2006). How is educational audiology being taught? A review of syllabi from Au.D. programs, Fall 2005. *Journal of Educational Audiology*, 13, 15-17.
- Gall, M. D., Borg, W. R., & Gall, J. P. (1996). *Educational research: An introduction*. Longman Publishing.
- Gardner, J. (2006). *Assessment and learning*. London: SAGE.
- Gelbal, S., & Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33) 135-145.
- Hazel, C. E., Laviolette, G. T., & Lineman, J. M. (2010). Training professional psychologists in school-based consultation: What the syllabi suggest. *Training and Education in Professional Psychology*, 4(4), 235.
- Johnson, C. (2006). Best practices in syllabus writing: Contents of a learner-centered syllabus. *Journal of Chiropractic Education*, 20(2), 139-144.
- Kousha, K., & Abdoli, M. (2008, June). Subject analysis of online syllabi in library and information science: Do academic LIS programs match with job requirements. In *IFLA Conference Proceedings* (pp. 1-13).
- Metin, M. T., & Demiryurek, G. T. (2009). Türkçe öğretmenlerinin yenilenen Türkçe öğretim programlarının ölçme-değerlendirme anlayışı hakkındaki düşünceleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 37-51.

- Mutluer, C. T. (2015). Bolu ilindeki öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme genel yeterlilik algılarının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 159-173
- Nartgün, Z. (2008). Öğretmen adayları için ölçme ve değerlendirme genel yeterlik ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 85-94
- Oliver, R. M., & Reschly, D. J. (2010). Special education teacher preparation in classroom management: Implications for students with emotional and behavioral disorders. *Behavioral Disorders*, 35(3), 188-199.
- Ord, A. S., Ripley, J. S., Hook, J., & Erspamer, T. (2016). Teaching Statistics in APA-Accredited Doctoral Programs in Clinical and Counseling Psychology: A Syllabi Review. *Teaching of Psychology*, 43(3), 221-226.
- Özdemir, S. M. (2013). Exploring the Turkish teachers' professional development experiences and their needs for professional development. *Mevlâna International Journal of Education (MIJE)*, 3(4), 250-264
- Paul, D. E. (2006). Teaching political economy in political science: a review of international and comparative political economy syllabi. *Perspectives on Politics*, 4(4), 729-734.
- Pieterse, A. L., Evans, S. A., Risner-Butner, A., Collins, N. M., & Mason, L. B. (2008). Multicultural competence and social justice training in counseling psychology and counselor education: A review and analysis of a sample multicultural course syllabi. *The Counseling Psychologist*, 37(1), 93-115.
- Stapleton, L. M., & Leite, W. L. (2005). Teacher's corner: A review of syllabi for a sample of structural equation modeling courses. *Structural Equation Modeling*, 12(4), 642-664.
- Sweifach, J. (2014). Group work education today: A content analysis of MSW group work course syllabi. *Social Work with Groups*, 37(1), 8-22.
- Walsh, B. A., Bonner, D., Springer, V., Lalasz, C. B., & Ives, B. (2013). Grant-writing courses in the United States: A descriptive review of syllabi and factors that influence instructor choice of course texts. *College Teaching*, 61(2), 74-81.
- Whicker, J. J., Muñoz, K. F., Butcher, G. M., Schultz, J. C., & Twohig, M. P. (2017). Counseling training in AuD programs: A syllabi review. *The Hearing Journal*, 70(8), 36-37.
- Yesilyurt, E. T. (2012). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme alanına ilişkin genel yeterlik algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 377-395.
- Yesilyurt, E., & Yaras, Z. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin algıladıkları bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(4), 95-118.